

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/132/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4620202670
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:4620202670.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobkyne: A. A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/XX, D., zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Zuzana Čížová, s.r.o., so sídlom J. Jesenského 69, Bánovce nad Bebravou, IČO: 36 789 925, proti žalovanej: E. F. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. E. XXXX/XX, D., zastúpenej JUDr. Michal Krutek, s.r.o., so sídlom Hlavná 11, Trnava, IČO: 47 254 581, o určenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 6C/37/2020-561 zo dňa 24.08.2022 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovanej voči žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Topoľčany napadnutým rozsudkom č. k. 6C/37/2020-561 zo dňa 24.08.2022 výrokom I. žalobu zamietol, výrokom II. návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol a výrokom III. priznal žalovanej voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnej výške. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s poukazom na ust. § 161 ods. 1, § 195 ods. 1 – 5 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

2. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) žalobkyne a poručiteľa patria: a) spoločnosť DIAGNOSTIK M+J spol. s r.o., so sídlom Malinová 2682/25, 955 01 Topoľčany, IČO: 36 804 771, b) spoločnosť J.S. RENTA s. r. o., so sídlom Odbojárov 4619/35A, 955 01 Topoľčany, IČO: 46 397 736, c) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2006027020 zo dňa 07.07.2006, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiteľom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s., ako veriteľom, d) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2007068860 zo dňa 25.09.2007, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiteľom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s. ako veriteľom, e) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2008017710 zo dňa 05.03.2008, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiteľom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s., ako veriteľom. Navrhla, aby súd vyporiadal BSM tak, že spoločnosť DIAGNOSTIK M+J spol. s r.o. sa prikazuje do výlučného vlastníctva žalobkyne. Spoločnosť J.S. RENTA s. r. o. sa prikazuje do výlučného vlastníctva žalovanej. Žalobkyni sa prikazuje záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2006027020, záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2007068860 a záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2008017710. Žalovaná je povinná uhradiť žalobkyni na vyrovnanie nárokov vyplývajúcich z vyporiadania BSM žalobkyne a poručiteľa sumu 190.000 eur, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súčasne navrhla, aby súd prerušil toto konanie o určenie a vyporiadanie BSM až do právoplatného skončenia dedičskej veci vedenej pred Okresným súdom Topoľčany pod

sp. zn. 10D/587/2017. V podanej žalobe uviedla, že H. B. ako porúčiteľ pre prípad svojej smrti zriadil holografický závet, spísaný dňa 14.10.2016, v ktorom celý svoj hnutel'ny a nehnuteľný majetok zanechal žalovanej. Žalobkyňa je účastníkom dedičského konania v rozsahu vyporiadania BSM. Medzi účastníkmi dedičského konania sú však sporné skutočnosti o rozsahu BSM, v dôsledku čoho hrozí, že notárka nebude na sporný majetok prihliadať. V prípade, ak by strany sporu nepodali túto žalobu o vyporiadanie BSM do 02.11.2020, t. j. do 3 rokov od jeho zániku, nebola by splnená podmienka na riadne vyporiadanie BSM žalobkyne a porúčiteľa v lehote 3 rokov.

3. Žalovaná v písomnom vyjadrení k žalobe navrhla, aby súd v tomto konaní pri oceňovaní všetkých vecí patriacich do vyporiadavaného BSM vychádzal zo stavu vecí ku dňu zániku BSM, avšak z ceny v čase, kedy dôjde k ich vyporiadaniu. K návrhu na prerušenie konania sa vyjadrila tak, že s návrhom na prerušenie konania nesúhlasí s tým, že žalovaná predloží návrh na vyporiadanie BSM, pretože nie je ustálený okruh vecí a práv patriacich do BSM.

4. Právna zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní dňa 24.08.2022 uviedla, že s poukazom na nevyvrátiteľnú zákonnú domnienku uvedenú v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka je nutné podať žalobu s tým, že zároveň požiada o prerušenie konania, pretože je zrejmé, že do pôsobnosti dedičského súdu patrí rozhodovanie o BSM porúčiteľa a pozostalého manžela, avšak len v tej časti, ktorá sporná nie je. Súd rozhoduje iba o veciach, na ktorých sa zhodne pozostalý po porúčiteľovi a manžel. Ustanovenie § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka upravuje prekluzívnu lehotu, nie premlčaciu, z ktorej jednoznačne vyplýva, že ak nie je podaný návrh v lehote 3 rokov, platí nevyvrátiteľná zákonná domnienka, v rámci ktorej by už nebolo možné namietat' či už spornú pohľadávku zo strany žalovanej, alebo sporné výnosy zo strany žalobkyne. V prípade, ak by súd posúdil, že u žalobkyne je daná aktívna legitímácia, z pohľadu práva, aj z pohľadu zákona, by nemalo byť prekážkou naďalej viesť toto konanie, prerušiť ho podľa § 164 CSP.

5. Právny zástupca žalovanej k veci uviedol, že dôvod na prerušenie konania tu nie je a ten prezentovaný protistranou, teda že sa má čakať na skončenie dedičského konania, pokladal za nesprávny. Prerušenie konania nemá slúžiť na vyriešenie právnych otázok, ktoré nevie protistrana zodpovedať. Čo sa týka trojročnej prekluzívnej lehoty, konanie pred notárom je konanie na súde a tam žiadna lehota neplynie. Ak je v rámci dedičského konania riešená otázka BSM, nie je žiadna preklúzia. Toto protistrana vie, len naťahuje čas, vyhovuje jej to, že sa žalovaná nemôže dostať k svojmu dedičstvu, že žalovaná nemôže vstúpiť do domu, ktorý žalobkyňa zadarmo užíva, lebo ani platiť nechce, a preto aj v tomto kontexte treba vykladať úkony žalobkyne. Čo sa týka samotnej vecnej legitímácie, v rámci dedičského konania u konajúcej notárky prebieha prejednanie dedičstva, ktorého súčasťou je aj konanie o BSM, toto je konanie, ktoré začína ex offio, naň sa nedáva návrh. Zároveň BSM zaniknuté smrťou porúčiteľa sa obligatórne (povinne) vyporiada v konaní o dedičstve.

6. V danej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobkyňa nie je aktívne vecne legitímovaná na podanie žaloby o vyporiadanie BSM, pretože BSM, ktoré zaniklo smrťou porúčiteľa, sa obligatórne vyporiada v konaní o dedičstve, a to dohodou alebo rozhodnutím súdu o vyporiadaní BSM. Ako vyplýva z § 195 ods. 3 CMP, ak sú medzi účastníkmi sporné skutočnosti o rozsahu BSM, na sporný majetok sa neprihliada. V takom prípade vykoná súdny komisár vyporiadanie BSM tak, že na sporný majetok neprihliadne, pričom ani pozostalý manžel, t. j. žalobkyňa, ani dedička, t. j. žalovaná, nie sú hmotnoprávne legitímované na podanie žaloby o vyporiadanie BSM. Prostriedkom nápravy nie je žaloba o vyporiadanie BSM podľa § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ je rozsah BSM sporný a bolo súdnym komisárom oboznámené, že na sporný majetok sa neprihliada, v takom prípade je dané právo na podanie žaloby na určenie, že sporné veci, práva patria do BSM pozostalého porúčiteľa a manželky. Ak po podaní žaloby dôjde k právoplatnému rozhodnutiu súdu, že vec patrí do BSM porúčiteľa a žalobkyne, ešte pred skončením dedičského konania vyporiada sa tento majetok ako BSM ešte v prebiehajúcom konaní o dedičstve spolu s ostatným majetkom. Ak konanie o určenie, že majetok, veci, práva, patria do BSM porúčiteľa a žalobkyne nadobudne právoplatnosť po skončení dedičského konania, tento majetok sa vyporiada ako BSM a prejedná sa ako dedičstvo v dodatočnom konaní o dedičstve. Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že BSM musí byť vyporiadané v konaní o dedičstve a tým nie je daná vecná legitímácia pre vyporiadanie BSM na základe predmetnej žaloby, a preto súd pre nedostatok vecnej legitímácie túto zamietol.

7. Pokiaľ ide o obavu vyslovenú žalobkyňou s poukazom na plynutie hmotnoprávnej lehoty upravenej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, súd v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/34/2021-396 dňa 29.04.2021, v ktorom sa uvádza, že ak sa má BSM vyporiadať v konaní o dedičstve, do skončenia konania o dedičstve sa neaplikuje § 149 ods. 4, ktoré zakotvuje nevyvrátiteľnú domnienku vyporiadania BSM uplynutím lehoty troch rokov od jeho zániku. Vzhľadom na to, že súd dospel k záveru, že absentuje vecná legitímácia na strane žalobkyne pre podanie žaloby, tento nedostatok nemožno odstrániť prerušením konania do právoplatného skončenia dedičského konania sp. zn. 10D/587/2017, súd návrh na prerušenie konania zamietol.

8. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1, § 257, § 262 ods. 1, 2 CSP. O názore odvolacieho súdu na otázku vecnej legitímácie v spore mala žalobkyňa vedomosť, ktorá napriek tomu zotrvala na podanej žalobe, preto súd podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalovanej voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

9. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa navrhujúc napadnutý rozsudok zrušiť a konanie prerušiť do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 10D/587/2017, prípadne napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. V prípade, ak by súd napadnutý rozsudok v časti výrokov I. a II. potvrdil, navrhla, aby súd náhradu trov konania žalovanej voči žalobkyňi nepriznal. Podané odvolanie odôvodnila s odkazom na ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. Poukázala na uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021. Pokiaľ v intenciách právneho názoru súdu neplynie lehota podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka počas dedičského konania, logicky znamená, že po skončení dedičského konania táto lehota plynie. Vzhľadom na postoj strán, súdny komisár nebude s najvyššou pravdepodobnosťou prihliadať prinajmenšom na vnosy do oddeleného majetku poručiť prípadne na iné ako na sporný majetok (§ 195 ods. 3 CMP). Keďže spornosť nemusí byť len v rozsahu, ale aj v hodnote majetku, je potrebné byť nanajvýš opatrný a v opatrnosti uplatniť práva a právom chránené záujmy pozostalého manžela tak, aby mal možnosť v prípade neprihliadania na sporný majetok, domáhať sa účinne bez hrozby aplikácie nevyvrátiteľnej domnienky podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, následnej ochrany práv a právom chránených záujmov pred súdom. Ak aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu počas dedičského konania sa neaplikuje § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, z uvedeného nie je možné jednoznačne dôvodiť, kedy a ako by sa aplikoval po skončení dedičského konania. Je pravdou, že § 112 Občianskeho zákonníka uvádza, že v prípade, ak je začaté konanie a v konaní sa riadne pokračuje, premlčacie lehoty neplynú, ale na druhej strane práve toto ustanovenie sa vzťahuje na premlčaciu lehotu, nie na prekluzívne lehoty zakladajúce nevyvrátiteľnú zákonnú domnienku. Žalobkyňa poukázala na konštantnú judikatúru (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 41/2000), podľa ktorej zaradenie pohľadávok alebo dlhov do dedičstva je bez vplyvu na plynutie premlčacích lehôt. Žalobkyňa je presvedčená, že je aktívne legitimovaná na podanie tejto žaloby so súčasným prerušením konania podľa § 164 CSP a to aj s poukazom na poslednú vetu odseku 32. uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022, kde aj sám odvolací súd pripustil možnosť vecnú legitímáciu posúdiť ako danú a konanie prerušiť, aj keď teda podľa iného ustanovenia zákona. Žalobkyňa zotrvala na svojom názore, že keďže z dôvodu záujmu na rýchlosti konania o dedičstve sa vyporiada iba majetok, ktorý v čase vyporiadania nie je medzi účastníkmi konania sporný a na sporný majetok sa neprihliadne, je účastník, ktorý tvrdí, že majetok patrí do BSM, legitimovaný na podanie minimálne žaloby na určenie čo patrí do BSM a čo nie. Presne takúto žalobu žalobkyňa s návrhom na prerušenie konania do skončenia dedičského konania podala. Predmetom žaloby je totiž predovšetkým určenie, čo patrí do BSM s tým, že k následnej úprave petitu by došlo práve na základe rozhodnutia súdneho komisára v dedičskom konaní, podľa toho, ktorý majetok zahŕnie v dedičskom konaní ako nesporný do BSM a na ktorý majetok ako na sporný nebude prihliadať. Opätovne poukázala na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021, podľa ktorého „ak je rozsah BSM sporný (§ 195 ods. 3), jediným prostriedkom nápravy na prejednanie sporného majetku je podanie žaloby.“ Rovnako v záujme dosiahnutia právnej istoty neexistovala prekážka, pre ktorú by súd nemohol vyhovieť žalobkyňi a konanie do skončenia dedičského konania prerušiť. Čo sa týka námietky litispendencie, predmetom vyporiadania BSM budú len tie veci, na ktoré súd v dedičskom konaní neprihliadol ako na sporné. V súvislosti s otázkou trov konania žalobkyňa uviedla, že pri rozhodnutí súdu prvej inštancie nebol iný skutkový stav ako pred vydaním rozhodnutia sp. zn. 6C/37/2020 č. I. 326. Nie je pravdou, že strana žalovanej vedela, ako sa má postupovať, a strana žalobkyne nevedela, ako má postupovať, a potom má znášať trovy. Práve strana žalovanej ani raz nenamietala aktívnu ani pasívnu legitímáciu až do rozhodnutia súdu z 24.02.2022, žalovaná trvala na

tom, že je potrebné pokračovať vo vypořádání BSM a to napriek tomu, že sa o BSM koná pred súdnym komisárom. V tejto súvislosti mala žalobkyňa za to, že vzhľadom k tomu, že žaloba bola podávaná z dôvodu odlišných stanovísk so žalovanou, aj z dôvodu obštrukčného konania zo strany žalovanej, čomu svedčí priebeh dedičského konania, ako aj tohto konania o vypořádání BSM, žalovaná nenamietala procesný postup, dokonca sa stotožnila s návrhom na prerušenie konania, ide o také okolnosti v danej veci, ktoré doposiaľ neboli súdnou praxou zjednotené a že súd prvej inštancie na základe pôvodného právneho názoru odvolacieho súdu konanie prerušil, je spravodlivé aplikovať § 257 CSP a náhradu trov konania žalovanej nepriznať (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/102/2017, uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/66/2020 zo dňa 21.05.2020, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/50/2021 zo dňa 24.02.2022, rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 5C/82/2019 zo dňa 07.09.2020).

10. K podanému odvolaniu sa vyjadrila žalovaná navrhujúc napadnutý rozsudok potvrdiť. Poukázala na rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo 205/2009 zo dňa 29.06.2010, v zmysle ktorého súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietajú. Žalovaná nepoprela, že žalobkyňa spadá do okruhu potenciálnych zákonných dedičov po poručiťovi, avšak z dôvodu, že žalobkyňa nespochybňuje poručiťom zanechaný závet, tak žalobkyňa po poručiťovi nič nededí, teda nie je aktívnou dedičkou. Žalobkyňa ako pozostalá manželka je len účastníkom konania, v časti v ktorého sa vypořádava BSM. Žalobkyňa spôsobuje predlžovanie dedičského konania a podáva rôzne žaloby, a to: žalobu o určenie, že obchodný podiel patrí do BSM (sp. zn. 8C/39/2020, právoplatne zastavené), žalobu o určenie dedičskej nespôsobilosti žalovanej (zatiaľ neprávoplatne zamietnutá žaloba sp. zn. 11C/16/2021), a predmetné konanie o vypořádání BSM. Upriamila pozornosť na uznesenie KS NR zo dňa 24.02.2022, v ktorom už odvolací súd vyjadril svoj právny názor a od ktorého nemá žiadny dôvod sa teraz odchýliť. Až do skončenia konania pred súdnym komisárom nie je zjavné, v akej časti súdny komisár rozhodne o vypořádání BSM a v akej časti odkáže účastníkov konania na súd. Odvolací súd jednoznačne v uznesení vyjadril svoj právny názor, že ani pozostalý manžel, ani dedičia poručiťeľa, nie sú hmotnoprávne legitimovaní na podanie samostatnej žaloby o vypořádání BSM počas prebiehajúceho dedičského konania. Naliehavý právny záujem na strane žalobkyne jednoznačne absentuje, pretože súdny komisár do dnešného dňa nerozhodol o tom, že by na nejakú časť dedičstva po poručiťovi neprihliadal. Odvolací súd dal žalobkyňi jednoznačnú odpoveď na ňou podanú žalobu, keď výslovne uviedol, že prostriedkom nápravy, ak sa v konaní o dedičstve neprihliada na majetok preto, že je v zmysle ustanovenia § 195 ods. 3 CMP medzi účastníkmi sporný, je výlučne určovacia žaloba, že je v bezpodielovom spoluvlastníctve pozostalého manžela a poručiťeľa. Prostriedkom nápravy v týchto prípadoch nie je žaloba o vypořádání BSM podľa § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s otázkou trov konania uviedla, že ak aj mala žalobkyňa v záujme dovolávať sa akýchkoľvek práv v spojení s vypořádáním BSM, tak zvolila nesprávny druh žaloby, za čo však nemôže niesť žalovaná žiadnu zodpovednosť. Tá žiadnym spôsobom nezapríčinila vznik tohto konania a rovnako nezapríčinila ani to, že žalobkyňa podala nesprávny druh žaloby. Na základe uvedeného preto nevidela žiadny dôvod na to, aby žalovaná musela znášať trovy konania.

11. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP), neviazaný rozsahom odvolania a viazaný dôvodmi odvolania (§ 379 písm. a/, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, preto tento rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

12. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalobkyne a poručiťeľa patria: a) spoločnosť DIAGNOSTIK M+J spol. s r.o., so sídlom Malinová 2682/25, 955 01 Topoľčany, IČO: 36 804 771, b) spoločnosť J.S. RENTA s.r.o., so sídlom Odbojárrov 4619/35A, 955 01 Topoľčany, IČO: 46 397 736, c) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2006027020 zo dňa 07.07.2006, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiťom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s. ako veriteľom, d) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2007068860 zo dňa 25.09.2007, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiťom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s. ako veriteľom, e) záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2008017710 zo dňa 05.03.2008, uzavretého medzi žalobkyňou a poručiťom ako dlžníkmi a Tatra banka, a.s., ako veriteľom. Navrhla, aby súd vypořadal BSM tak, že spoločnosť DIAGNOSTIK M+J spol. s r.o., sa prikazuje do výlučného vlastníctva žalobkyne. Spoločnosť J.S. RENTA s. r. o. sa prikazuje do výlučného vlastníctva žalovanej. Žalobkyňa sa prikazuje záväzok z

titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2006027020, záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2007068860 a záväzok z titulu zostatku úveru z titulu Zmluvy o hypotekárnom úvere č. 2008017710. Žalovaná je povinná uhradiť žalobkyňu na vyrovnanie nárokov vyplývajúcich z vyporiadania BSM žalobkyne a poručiteľa sumu 190.000 eur, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súčasne navrhla, aby súd prerušil toto konanie o určenie a vyporiadanie BSM až do právoplatného skončenia dedičskej veci vedenej pred Okresným súdom Topoľčany pod sp. zn. 10D/587/2017. V podanej žalobe uviedla, že H. B. ako poručiteľ pre prípad svojej smrti zriadil holografický závet, spísaný dňa 14.10.2016, v ktorom celý svoj hnutel'ný a nehnuteľný majetok zanechal žalovanej. Žalobkyňa je účastníkom dedičského konania v rozsahu vyporiadania BSM. Medzi účastníkmi dedičského konania sú však sporné skutočnosti o rozsahu BSM, v dôsledku čoho hrozí, že notárka nebude na sporný majetok prihlíadať. V prípade, ak by strany sporu nepodali túto žalobu o vyporiadanie BSM do 02.11.2020, t. j. do 3 rokov od jeho zániku, nebola by splnená podmienka na riadne vyporiadanie BSM žalobkyne a poručiteľa v lehote 3 rokov. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 6C/37/2020-326 zo dňa 27.01.2021 konanie zastavil s tým, že nie sú splnené podmienky pre konanie o vyporiadanie BSM, pretože manžel žalobkyne zomrel. Proti tomuto rozhodnutiu podali strany sporu odvolanie, na základe ktorého odvolací súd uznesením č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Následne súd prvej inštancie uznesením č. k. 6C/37/2020-462 zo dňa 09.12.2021 konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Topoľčany sp. zn. 10D/587/2017. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalovaná odvolanie, na základe ktorého odvolací súd uznesením č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Po vrátení veci o podanej žalobe a návrhu na prerušenie konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že rozsudkom č. k. 6C/37/220-561 zo dňa 24.08.2022 žalobu zamietol a návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa odvolanie, ktoré je predmetom tohto odvolacieho konania.

13. Podľa § 195 ods. 1 CMP ak zaniklo manželstvo poručiteľa jeho smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, vyporiada sa bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v konaní o dedičstve po poručiteľovi.

14. Podľa § 195 ods. 2 CMP bezpodielové spoluvlastníctvo manželov sa môže vyporiadať dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi, uzavretou písomne alebo ústne do zápisnice, ktorá podlieha schváleniu súdom. Ak nedôjde k dohode, rozhodne o vyporiadaní súd.

15. Podľa § 195 ods. 3 CMP ak sú medzi účastníkmi sporné skutočnosti o rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na sporný majetok sa neprihlíada. Ustanovenie § 198 ods. 2 sa použije primerane.

16. Podľa § 195 ods. 4 CMP dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo rozhodnutie súdu o vyporiadaní obsahuje vymedzenie rozsahu majetku poručiteľa a jeho dlhov s údajom o hodnote majetku a určenie, čo z tohto majetku patrí do dedičstva a čo patrí pozostalému manželovi.

17. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku a podaného odvolania dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol v predmetnej veci správne, keď podanú žalobu zamietol, pričom toto jeho rozhodnutie je v súlade s už skôr vyjadreným právnym názorom odvolacieho súdu týkajúceho sa predmetného sporu. Odvolací súd mal za preukázané, že v prebiehajúcom dedičskom konaní po poručiteľovi H. B., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, vedenom pod sp. zn. 10D/587/2017 sa vyporiadava bezpodielové spoluvlastníctvo zomrelého poručiteľa a pozostalej manželky - žalobkyne. Vychádzajúc z doterajšieho obsahu súdneho spisu v dedičskom konaní po poručiteľovi sp. zn. 10D/587/2017 neprišlo k dohode o vyporiadaní BSM medzi pozostalou manželkou a dedičkou zomrelého bezpodielového spoluvlastníka - žalovanou, keďže sa žalobkyňa so žalovanou (ako jediné účastníčky dedičského konania) nezhodli na tom, čo tvorí masu zaniknutého BSM. Z tohto dôvodu žalobkyňa reflektujúc na trojročnú zákonnú lehotu podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka počas prebiehajúceho dedičského konania podala žalobu na súde prvej inštancie o určenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva spolu s návrhom na spôsob jeho vyporiadania.

18. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, ktoré zaniklo smrťou poručiteľa alebo jeho vyhlásením za mŕtveho, teda ktoré zaniklo zánikom manželstva na základe uvedených dvoch právnych skutočností (§ 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 21 Zákona o rodine), sa obligatórne vyporiada v konaní

o dedičstve po poručiteľovi. V konaní o dedičstve možno bezpodielové spoluvlastníctvo manželov vyporiadať dohodou alebo autoritatívnym rozhodnutím dedičského súdu. Dohodu o vyporiadaní BSM uzatvára bývalý manžel poručiteľa a všetci dedičia poručiteľa. Dedičský súd (notár ako súdny komisár) dohodu uznesením schváli, ak je v súlade s hmotným právom. Vyporiadanie BSM autoritatívnym rozhodnutím dedičského súdu je subsidiárne. Dedičský súd vyporiada bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, iba ak k dohode o jeho vyporiadaní nedošlo alebo ak uzavretú dohodu súd neschválil. Z dôvodu záujmu na rýchlosti konania o dedičstve sa vyporiada iba majetok, ktorý v čase vyporiadania nie je medzi účastníkmi konania sporný (§ 195 ods. 3 a 198 ods. 1 CMP). Ak je medzi účastníkmi konania sporné, či určitá vec (právo alebo iná majetková hodnota) bola v BSM, vykoná sa jeho vyporiadanie tak, že sa na sporný majetok neprihliadne. Ak je rozsah BSM sporný (§ 195 ods. 3 CMP), jediným prostriedkom nápravy na prejednanie sporného majetku je podanie žaloby.

19. Prostriedkom nápravy, ak sa v konaní o dedičstve neprihliada na majetok preto, že je v zmysle ustanovenia § 195 ods. 3 CMP medzi účastníkmi sporný, je výlučne určovacia žaloba, že majetok (vec, právo alebo iná majetková hodnota) je v bezpodielovom spoluvlastníctve pozostalého manžela a poručiteľa. Prostriedkom nápravy v týchto prípadoch nie je žaloba o vyporiadanie BSM podľa § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov musí byť vyporiadané v konaní o dedičstve postupom podľa § 195 CMP (Smyčková, R., Števec, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok, komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017).

20. Z vyššie uvedenej právnej teórie a zákonných ustanovení citovaných odvolacím súdom ako i súdom prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že BSM, ktoré zaniklo zánikom manželstva v dôsledku smrti jedného z manželov, sa vyporiadava v konaní o dedičstve a nie na základe žaloby o vyporiadanie BSM. Pozostalý manžel, ani dedičia poručiteľa teda nie sú hmotnoprávne legitimovaní na podanie samostatnej žaloby o vyporiadanie BSM počas prebiehajúceho dedičského konania. Súd je z úradnej povinnosti povinný skúmať vecnú legitímáciu aj bez návrhu, a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta.

21. Aktívnu vecnú legitímáciu sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 205/2009).

22. Súd prvej inštancie v predmetnej veci správne skúmal vecnú legitímáciu strán sporu, konkrétne aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne ako pozostalej manželky po poručiteľovi na podanie žaloby o vyporiadanie BSM, pričom dospel k správne záveru o jej nedostatku, ktorý nemožno v predmetnom spore odstrániť ani navrhovaným prerušením konania do právoplatného skončenia dedičského konania sp. zn. 10D/587/2017. Je to tak z dôvodu, že BSM, ktoré zaniklo smrťou poručiteľa, sa obligatórne vyporiada v konaní o dedičstve po poručiteľovi, a to dohodou alebo autoritatívnym rozhodnutím dedičského súdu. Ak je medzi účastníkmi dedičského konania sporné, či určitá vec (právo alebo iná majetková hodnota) patrí do BSM, vykoná sa jeho vyporiadanie tak, že sa na sporný majetok neprihliadne. Až následne po právoplatne skončenom dedičskom konaní sú dediči oprávnení na prejednanie sporného majetku, o ktorom dedičský súd, resp. notár nerozhodol, podať žalobu o určenie, že vec patrí do BSM pozostalého manžela a poručiteľa. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne v podanom odvolaní, že je potrebné byť nanajvýš opatrný a z opatrnosti uplatniť práva a právom chránené záujmy pozostalého manžela tak, aby mal možnosť v prípade neprihliadania na sporný majetok, domáhať sa účinne bez hrozby aplikácie nevyvrátiteľnej domnienky podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, následnej ochrany práv a právom chránených záujmov pred súdom. Ako už bolo vyššie uvedené, prostriedkom ochrany práv v prípade neprihliadania na sporný majetok v dedičskom konaní je určovacia žaloba, že vec patrí do BSM pozostalého manžela a poručiteľa, ktorú je oprávnený podať ten, kto má záujem, aby bola táto vec ako BSM vyporiadaná. Ak je rozsah BSM v dedičskom konaní sporný (§ 195 ods. 3 CMP), účastník konania, ktorý tvrdí, že sporný majetok je v BSM, je legitimovaný na podanie určovacej žaloby. Petit žaloby znie na určenie, že vec, právo alebo iná majetková hodnota je v bezpodielovom spoluvlastníctve pozostalého manžela a poručiteľa. Naliehavý právny záujem žalobcu je daný, ak sa spornosť majetku zistila postupom podľa § 195 ods. 3 CMP. Z tohto dôvodu nemožno prisvedčiť tvrdeniam žalobkyne o opatrnosti ochrany práv a právom chránených

záujmov pred súdom, pretože pre iniciovanie konania o vyporiadanie BSM jej aktívna vecná legitímácia nesvedčí.

23. Nie je teda možné stotožniť sa s názorom žalobkyne, že je aktívne vecne legitímovaná na podanie predmetnej žaloby so súčasným prerušením konania podľa § 164 CSP. V predmetnom spore aktívna vecná legitímácia žalobkyni na základe vyššie uvedeného nesvedčí a tento nedostatok nemožno odstrániť ani prerušením konania do právoplatného skončenia dedičského konania po poručiteľovi H. B.. Odvolací súd v uznesení č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022 nikdy nevyjadril opačný záver, jeho názor bol a je konštantný a nemenný, a to už v uznesení č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021, v uznesení č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022 a rovnako i v tomto rozsudku. Opačná interpretácia vyjadreného názoru odvolacieho súdu je výlučne len spochybňujúcou subjektívnou interpretáciou dostatočne jasne vyjadreného názoru odvolacieho súdu. Už vo svojom predošlom rozhodnutí č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021 odvolací súd prezentoval názor, že ak sa má BSM vyporiadať v konaní o dedičstve, ani pozostalý manžel, ani dedičia poručiteľa nie sú hmotnoprávne legitímovaní na podanie žaloby o vyporiadanie BSM. Rovnaký názor vyjadril odvolací súd aj v uznesení č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022, v ktorom uviedol, že BSM, ktoré zaniklo smrťou poručiteľa, sa obligatórne vyporiadava v dedičskom konaní, pričom ak rozsah BSM je medzi dedičmi sporný, prostriedkom nápravy je určovacia žaloba, že vec, na ktorú sa v dedičskom konaní neprihliadalo, je v bezpodielovom spoluvlastníctve pozostalého manžela a poručiteľa. Nie je pravdou, že žalobkyňa v predmetnom spore podala žalobu o určenie, čo patrí a nepatrí do BSM spolu s návrhom na prerušenie konania do skončenia dedičského konania. Z obsahu podanej žaloby, skutkových tvrdení žalobkyne a žalobného petitu je jednoznačné, že žalobkyňa sa predmetnou žalobou domáhala vyporiadania BSM, pričom žalobným petitom navrhovala spôsob vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva s pozostalým manželom. Na uplatnenie takejto žaloby žalobkyni nesvedčí aktívna vecná legitímácia. Zmena petitu žaloby, ktorú po právoplatnosti skončenia dedičského konania žalobkyňa mienila vykonať, by na nedostatku legitímácie na podanie žaloby o vyporiadanie BSM nič nezmenila, pretože v danej veci je potrebné na uplatnenie práv žalobkyne podať s prihliadnutím na sporný majetok, ktorý nebude / nebol vyporiadany v rámci dedičského konania, žalobu o určenie, že vec, právo alebo iná majetková hodnota patrí do BSM poručiteľa a žalobkyne. Po podaní takejto žaloby v prípade ak právoplatnosť rozsudku, ktorým sa určilo, že vec je v bezpodielovom spoluvlastníctve poručiteľa a pozostalého manžela, nastane až po skončení konania o dedičstve, tento majetok sa vyporiada ako BSM a prejedná sa ako dedičstvo v dodatočnom konaní o dedičstve (§ 211 CMP). Vyporiadanie sporného majetku teda v súlade s vyššie uvedeným má prebehnúť v dodatočnom konaní o dedičstve a nie prostredníctvom podanej žaloby o vyporiadanie BSM.

24. V skoršom rozhodnutí č. k. 5Co/34/2021-396 zo dňa 29.04.2021 odvolací súd vyjadril názor, že ak sa má BSM vyporiadať v konaní o dedičstve, do skončenia konania o dedičstve sa neaplikuje ust. § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, ktoré zakotvuje nevyvrátiteľnú domnienku vyporiadania BSM uplynutím lehoty troch rokov od jeho zániku. Pokiaľ žalobkyňa v podanom odvolaní tvrdila, že v intenciách právneho názoru odvolacieho súdu neplynie lehota podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka počas dedičského konania, ale táto lehota po skončení dedičského konania plynie, s uvedeným tvrdením sa odvolací súd nestotožňuje a opätovne zdôrazňuje, že BSM sa v prípade smrti jedného manžela vyporiadava v konaní o dedičstve, a pokiaľ ak súdny komisár pre spornosť na určitú vec neprihliadne a nevyporiada ju v dedičskom konaní, žalobca je oprávnený v takomto prípade podať určovaciu žalobu, že vec patrí do BSM pozostalého manžela a poručiteľa, avšak nie žalobu o vyporiadanie BSM, pre ktorú je stanovená trojročná prekluzívna lehota v zmysle ust. § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

25. V súvislosti s podaným návrhom na prerušenie konania odvolací súd odkazuje na svoje predošlé uznesenie č. k. 12Co/15/2022-504 zo dňa 24.02.2022, v ktorom vyjadril svoj názor na otázku prerušenia tohto konania do právoplatného skončenia dedičského konania po poručiteľovi. Týmto názorom sa spravoval i súd prvej inštancie, keď dospel k správneému záveru o zamietnutí návrhu žalobkyne na prerušenie konania. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne na podanie žaloby o vyporiadanie BSM zapríčiňujúci zamietnutie podanej žaloby nie je možné prerušením konania odstrániť, pretože ak sa má BSM vyporiadať v konaní o dedičstve, pozostalý manžel nie je hmotnoprávne legitímovaný na podanie žaloby o vyporiadanie BSM, a to bez ohľadu na to, či bola táto žaloba podaná počas alebo po skončení dedičského konania.

26. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

27. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

28. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

29. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

30. Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

31. V súvislosti s otázkou náhrady trov prvoinštančného konania sa odvolací súd stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý nevhliadol potrebu aplikovania ust. § 257 CSP. Odvolací súd dodáva, že v danej veci neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by žalovanej ako procesne úspešnej strane sporu nemal byť priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni. Skutočnosť, že žalovaná nenamietala vecnú legitimitáciu, nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa, pretože touto otázkou sa má súd v konaní zaoberať ex offo aj bez námietok protistrany. Ani rôzne postoje žalovanej v spore nemožno bez ďalšieho považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pretože tie sa menili vzhľadom na priebeh samotného konania a reagovali na právne posúdenie veci súdom a argumenty protistrany. Skutočnosť, že žalovaná po začatí sporu pôvodne súhlasila s prerušením konania, jej tiež nemôže byť daná na ťarchu pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Odvolací súd sa prikláňa k názoru žalovanej, že žalobkyňa zvolila nesprávny druh žaloby na uplatnenie svojich práv a ochrany svojich práv sa domáhala nesprávne zvoleným postupom, čím spôsobila svoj neúspech v spore. Odvolací súd nevhliadol za spravodlivé uvedenie neúspechu žalobkyne v spore v súvislosti s otázkou náhrady trov prvoinštančného konania vyhodnotiť na príťaž žalovanej, pretože tá žiadnym spôsobom nezapríčinila vznik tohto konania a rovnako neovplyvnila voľbu žalobkyne iniciovať toto konanie prostredníctvom žaloby o vyporiadanie BSM. Tvrdené obštrukcie žalovanej v dedičskom konaní žalobkyňa bližšie nešpecifikovala, ani nepreukázala, preto odvolací súd považoval toto tvrdenie taktiež za nedôvodné. Na základe uvedeného je vhodné a spravodlivé rozhodnúť o náhrade trov prvoinštančného konania tak, ako to spravil súd prvej inštancie, a žalovanej priznať voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v celom rozsahu.

32. Na základe vyššie uvedených skutočností odvolací súd vyhodnotil odvolanie žalobkyne ako nedôvodné, pričom uvádzané odvolacie námietky neboli spôsobilé ovplyvniť správnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

33. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovení § 396 a § 255 ods. 1 CSP a procesne úspešnej žalovanej voči žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd nevhliadol. O výške trov odvolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

34. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).